

– LÄST –

Pionerarbejde om tegneserier for børn

Helena Magnusson: *Berättande bilder: svenska tecknade serier för barn*. Göteborg, Stockholm: Makadam, 2005. 383 s. (Skrifter utgivna av Svenska barnboksinstitutet nr 89) ISBN 91-7061-021-5

Med Helena Magnussons ph.d.-afhandling "Berättande bilder. Svenska tecknade serier för barn" er et stort pionerarbejde blevet fuldført. Hun skriver i indledningen, at hun med arbejdet håber at danne grundlag for videre forskning, og med det omfattende registreringsarbejde som afhandlingen også er, skulle der være rige muligheder for dette.

Afhandlingen er traditionelt bygget op. I indledningen afgrænses perioden til 1890 til i dag og analyseobjektet til fiktive tegneserier udgivet på svensk for børn op til 12 år i form af serieblade, albums, serier i aviser og serier udgivet i bogform. Afhandlingen er skrevet inden for en børnelitterær forståelsesramme, hvilket talrige henvisninger til børnelitteraturforskningen viser, og det teoretiske begrebsapparat hentes henholdsvis hos narratologien, især Genette, og i tegneserieforskningen, primært den franske tegneserieforsker Thierry Groensteen. Magnussons formål med afhandlingen er dels at beskrive en historisk udvikling, dels mere specifikt at karakterisere fortælleteknikken i tegneserier, specielt seriernes indhold, form, herunder fortælleteknik, og de fora hvori serierne optræder.

Efter indledningen følger et relativt kort teoretisk kapitel, hvori Magnusson fastlægger sin definition på tegneserier som "en overblikbar sekvens av orörliga berättande

bilder" (s. 27), efterfulgt af en uddybende diskussion af forholdet mellem tekst, billede og rum og forholdet mellem disse i tegneserier, som er det aspekt, der primært interesserer Magnusson.

Efter disse grundlæggende afsnit følger fem historiske afsnit inddelt i fem perioder: 1890-1910'erne, 1920-1940'erne, 1950-1960'erne, 1970'erne og endelig perioden 1980 til i dag. I det første kapitel understreges den tætte forbindelse mellem illustratører af billedbøger og disses arbejde i julehæfter. Navne som Elsa Beskow, Jenny Nyström og Otilia Adelborg fremhæves og sidstnævntes værk analyseres som et typisk eksempel på periodens dekorative stil. For Magnusson er der særligt interessant, at man i denne tidlige fase ser illustratører/tegnere, der arbejder med siden som et integreret hele.

I perioden 1920-40 fremhæves ugebladenes betydning for tegneseriens udvikling. Målgruppen er her hele familien, de typiske hovedpersoner er med tysk og amerikansk inspiration "uvorne unger", serierne omhandler typisk barnets hverdag og har en klar pædagogisk intention og oftest en moralsk pointe. I børnebladene ser man en stærkere humoristisk drejning og tematikker knyttet til bladets kontekst: friluftsliv i tegneserier om spejdere (scouts), religion i søndagsskoleblade og skolen i blade udgivet i

skolesammenhæng. Det er ligeledes i denne periode, at man finder de første tegneserier i bogform. I udgivelserne for børn er det oftest dyr, der er hovedpersoner, mens udgivelserne for de lidt større børn hyppigere er eventyrlige fortællinger. Analyseeksemplet fra denne periode er Eva Billows "Kajsa og Snurran". Karakteristisk for forholdet mellem tekst og billede i denne fase er, at teksten ikke integreres i billederne: tale- og tankebobler hører til sjældenhederne, og i stedet anbringes ofte relativt store mængder tekst under billedet, eventuelt på vers. Dette er også karakteristisk for Billows serie. Magnusson ser, i forlængelse af behandlingen af Billows serier, 1940'erne og 50'erne som en overgangsfase, hvor tegneserien formmæssigt står mellem billedfortælling med ekstern tekst og tegneserie med integreret tekst, og indholdsmæssigt prøver at forbinde skæmtehistorier for voksne med "de snälla och moraliska historierna från (den äldre) barnlitteraturen (s. 150).

I 1950'erne og 60'erne er tegneseriernes historie i Sverige, som også i Danmark, præget af de moralske diskussioner, der fulgte i kølvandet på det store antal udenlandske serier. Disney kom på banen i Sverige i 1948 og blev fulgt af seriehæfter om en række superhelte. Magnusson beskriver tankevækkende, hvorledes de moralske diskussioner fra USA bredte sig til Sverige og for en udenforstående næsten kommer til at stå i et komisk misforhold til de fuldstændig uskyldige, velmenende og ifølge Magnusson harmløse svenske serier for børn. I 50'erne går det ned ad bakke for børneblade, til gengæld begynder serierne at udkomme i farver og bliver i højere grad et medie for børn, som ikke i samme grad som tidligere er knyttet til billedbogen. Analyseeksemplet er her "Ture Sventon" af Åke Holmberg og Sven Hemmel.

Med 70'erne genoprettes en stærkere forbindelse mellem børnelitteratur og tegneseriemediet. Interessen for populærkultur styrkede mediets status og udenlandske albums, fx Asterix, vandt udbredelse gennem biblioteker og privat salg. Barneliv, sociale relationer kom igen på banen, og seriens pædagogiske potentiale blev udnyttet. Magnussen fremhæver fra denne periode i en udstrakt analyse Rune Andréassons "Bamse"-serie bl.a. for dens forsøg på at forbinde eventyr og hverdagsskildring, populærkultur og kunst, fakta og fiktion, nytte og fornøjelse. Også Inger og Lasse Sandbergs "Filurstjärnan" (1969) nævnes som en banebrydende udgivelse i perioden.

Det sidste historiske kapitel beskriver udviklingen frem mod vor tid, hvor Magnusson taler om en "flermedialisering" i forhold tegneserien: film, bøger, merchandises, se-

Omslagsbild av Mats Källblad, 2005.

riehæfter, tv etc. interagerer på en række områder, og de populære japanske manga-serier kommer til det svenske marked. Som eksempel bl.a. på, hvorledes tegneserien kan bevæge sig helt væk fra at bruge forklarende tekst, analyserer hun tre albums af Mats Källblad, hvori alt fortælles enten i tale- eller tankebobler eller gennem illustrationerne. En tankevækkende udvikling i forhold til 30'ernes og 40'ernes teksttunge serier.

Afhandlingens afsluttende kapitel opsummerer den historiske udvikling og Magnusson kan konkludere, at selv om tegneserien som medie som sådan er "blivit vuxen", og at der således er tale om en positiv udviklingshistorie, så er udviklingen for tegneserier for børn i en svensk kontekst mindre positiv. Majoriteten af de svenske serier for børn er stadig "narrativt (och innehållsmässigt) relativt försiktiga och konventionella" (s. 272) skriver hun, og serierne er stadig præget af pædagogiske hensigter og et lavt ambitionsniveau, hvilket bl.a. henføres til, at der er få kilder/medier, som seriøse tegneserieskabere – også illustratører med baggrund i billedbøger – kan udfolde sig i.

Som nævnt indledningsvist er det et monstrøst stort materiale, som Magnusson udlægger i sin afhandling. Det er naturligvis en stor styrke i forhold til fremtidig forskning, der nærmest kan bruge afhandlingen som et katalog over emner, der kan tages op til fordybelse. Men ønsket om at redegøre, om end blot overfladisk, for dette store materiale gør også at afhandlingen sine steder bliver noget opremsende og refererende. Selv om forfatteren skriver, at hun vil vægte forhold mellem tekst, billede og side, og selv om dette indgår i alle analyserne, så kunne man i disse, såvel som i det historiske stof, til tider ønske sig nogle klarere prioriteringer, så det meget oversigtsprægede ikke var det generel-

le indtryk man sidder tilbage med som læser.

På den baggrund er det naturligvis paradoksalt at ønske sig mere stof. Alligevel kunne jeg måske især have ønsket mig en udfoldet diskussion af seriernes dobbelte henvendelse. Hvor mange tegneserieforskere jo eksplicit forsøger at fremhæve, at mediet er for voksne, for derved sandsynligvis at hæve mediets prestige også blandt forskere, er det jo bl.a. Magnussons fortjeneste, at hun påviser den nære forbindelse mellem billedbog, børnelitteratur og tegneserie. Denne vinkel er øjenåbnende, men kræver efter min mening også en grundigere redegørelse for børnelitteraturteoriens overvejelser i forhold til læserhenvendelsen. En bredere teoretisk diskussion af dette kunne have været frugtbar i forhold til analyserne – en note om Shavit og Wall s. 288 rækker efter min mening ikke.

Bogen er udstyret med et meget rigt billedmateriale, delvist i farver. Igen kunne man ud fra et ideelt perspektiv have ønsket sig større reproduktioner – især nogle af de ældre serier er så småt gengivet, at man ikke kan læse teksten. Dette står i modsætning til smukke gengivelser af 90'ernes serier. Færre eksempler i større gengivelse ville have været illustrativt i de tidlige perioder. Men dette er sikkert en smagssag – som det er, får indtryk af en uhyre variabilitet i udtrykket.

Alt i alt må man ønske den svenske børnelitteratur- og tegneserieforskning tillykke med et syvmileskridt i retning af en udforskning af et utroligt interessant og hidtil uudforsket emne. Den vil givetvis få betydning ikke kun i Sverige, men vil også være nyttig for en fremtidig forskning i de øvrige nordiske lande, hvor vi i hvert fald i Danmarks tilfælde ikke er kommet så langt.

Nina Christensen

Nya vägar inom barnboksforskningen

Sebastien Chapleau (red.): *New Voices in Children's Literature Criticism*. Staffordshire: Pied Piper Publications, 2004. 131 s. ISBN 0-9546384-4-1

Sebastien Chapleau, litteraturvetare och pedagog vid Cardiffs Universitet i Wales, har redigerat boken som presenterar ett panorama över olika teoretiska perspektiv på barn- och ungdomslitteratur. Samlingens titel *New Voices of Children's Literature Criticism* antyder ett syfte med dubbel bemärkelse: Både etablerade och unga forskare presenterar, mot bakgrund av nyare litteraturteorier, kända barnlitteraturteoretiska spörsmål på ett nytt sätt. Chapleau anser det viktigt att belysa olika forskarperspektiv, för han är övertygad om att svaret på frågan "What is children's literature and what does it signify?" bara kan vara "polyfont": "[Children's literature] sits at the crossroads of a variety of critical discourses" (jfr. bokens omslags-text).

Chapleaus spännande ledfråga ger en antydning om nya inspirerande perspektiv på ett välkänt forskningsområde. En antydning som också till stor del tillfredsställs vid läsningen av uppsatserna. I bokens förord klargör *Perry Nodelman* att barn- och ungdomslitteratur, tvärt emot vad folk ofta tror, inte är ett ämne som alla automatiskt är experter på (här tar han polemiskt upp Madonnas försök på författarbanan). Barnlitteraturens villkor och därmed de litterära texterna påverkas av rådande föreställningar om barnet som läsare – föreställningar som förändras genom tiderna. Enligt *Nodelman* är syftet med uppsatssamlingen att bryta det binära tänkandet inom barnlitteraturforskningen genom att se övergången mellan barn och vuxen som flytande och inte som en strikt

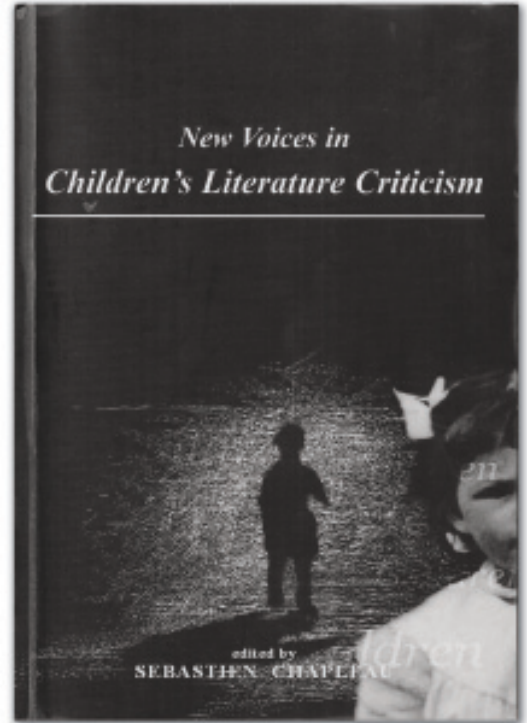
motsats. Genom att överskrida gränserna mellan barnlitteraturforskningen och andra vetenskapliga diskurser speglar uppsatserna å ena sidan den moderna gränsförskjutningen mellan "barn" och "vuxna". Å andra sidan är det just genom att ifrågasätta dessa gränser som uppsatserna också befäster deras legitimitet.

Peter Hunt bidrar med en principiell reflektion kring barnlitteraturens karaktär, där han kritiserar det faktum att barn- och ungdomslitteratur oftast definieras utifrån ett funktionellt perspektiv och mäts utifrån ickelitterära måttstockar. Hunt vill se en ideologiskt fri teoridiskussion som utgår från texterna: "[...] if we want a new style of criticism, it must emanate from children's books" (s. 16). *Rebecca Rabinowitz* anför queer-teorin för att visa hur nya sätt att läsa skulle kunna hjälpa till att etablera ett nytt tänkande både i barn- och ungdomsböcker och i barnboks-forskningen: "A queer approach to children's literature rethinks our discourse's assumptions" (s. 20). Det är dock synd att hon nästan uteslutande lägger tyngdpunkten på texternas innehåll (nya ämnen leder läsaren till nya tankar), utan att reflektera över konsekvenserna av en "queer" barnboksläsning på en (barn-)litteraturteoretisk nivå. Motsättningarna mellan barn- och vuxenlitteratur kvarstår för *Rabinowitz* som oundvikliga, och hennes uppfattning om barnlitteratur blir konventionellt didaktisk. Även *Karen Sands-O'Connor* utgår ifrån ett konventionellt och normativt barnlitteraturbegrepp. Hon baserar sin argumentation på de analy-

serade texternas innehåll och menar att läsa-rens identifikationsmöjligheter spelar större roll i barn- och ungdomslitteraturen än i vuxenlitteraturen. Det blir en utmaning för forskningen att utveckla ett differentierat nations- respektive rasbegrepp, där man med avseende på texter för barn och ungdom ställer frågan: "How does the author produce or display *multiple* definitions of race and ethnicity?" (s. 44, författarens kursivering).

Med den postkoloniala litteraturkritiken som förebild vill *David Rudd* se en barnlitteraturkritik som demaskerar de vuxnas föreställningar om barnet. Han visar hur *Nina Bawden's Carrie's War* (1973) tillåter en läsning som både spränger de traditionella gränserna (class/gender/nation) och upplöser skiljelinjen mellan barn och vuxna. *Katrien Vloeberghs* presenterar *Giorgio Agambens* "infantia"-koncept. Konceptet upphäver kontrasten mellan upplysningstidens uppfattning om barndomen som startpunkt för människans utveckling ("building") och romantikens föreställning om barndomen som ett för alla människor eftersträvansvärt idealtillstånd ("state of being"). Mot denna etablerade filosofiska bakgrund skisseras *Agambens* modell av en alternativ uppfattning om tid, historia, subjektivitet och språk, där barnet ses som en symbol för "eventual actualisation of a *potentially* permanent renewal" (s. 76, min kursivering).

Virginie Douglas undersöker *Geraldine McCaughreans A Pack of Lies* utifrån de kriterier för barnlitterärt skrivande som definierats av *Barbara Wall*, *Zohar Shavit* och *Maria Nikolajeva*. Hon tolkar romanen som självvironisk och menar att den härigenom möjligen överskrider gränsen till vuxenlitteratur. *Maiko Miyoshi* frågar sig hur man ska tyda berättarperspektivet i texter där barn kommer till tals genom sitt eget skrivande: skall man uppfatta dem som "unreliable

Omslagsdesign: Olivier Aubin, 2004.

narrators" (s. 93) eller snarare som subversiva röster i en värld som präglas av vuxenprat? *Allison Waller* undersöker *Holden Caulfields* betydelse för ungdomslitteraturens utveckling och uppfattar uppväxttiden som ett sceniskt framförande: Hon ser den som en roll, inte som en fast tidsperiod, och drar paralleller mellan den unges "ålderslöshet" och "allålderslitteraturen" som i sig förenar barn- och vuxenlitteraturen (s. 101).

Dominique Sandis kritiserar avsaknaden av en metod som skulle kunna hjälpa till att undersöka ämnet "nationalitet" inom barn- och ungdomslitteraturen. Efter en omfattande presentation av tidigare (allmän litteraturvetenskaplig) forskning föreslår hon en metod för att undersöka stereotyper inom barnlitteraturen. Hennes försök "to propose a methodological tool which, although it

has its source in children's literature research, can ultimately be applied to adult literary research as well" (s. 113) ger emellertid snarare det motsatta intrycket: det verkar snarare som om Sandis passar in sina teorier i barn- och ungdomslitteraturen, än att hon utvecklar sina funderingar med barn- och ungdomslitteraturen som utgångspunkt. Och detta trots att hon övertygar med sin tanke, att barn- och ungdomslitteraturen med sin relativt tydliga kommunikationsstruktur skulle kunna lämpa sig som ett slags "modell" för utveckling och kontroll av alla möjliga nya litteraturvetenskapliga teorier och metoder.

Att de teoretiska anspråken och de genomförda analyserna ibland kan falla isär är tyvärr påtaglig i flera uppsatser i samlingen: det verkar faktiskt som om några av författarna först i samband med uppsatsskrivningen upptäckt sin koppling till barn- och ungdomslitteraturen. Det är deras delvis bristfälliga baskunskaper inom barnboksforskningen som gör att redaktören inte helt och hållet når sitt mål; att se barn- och ungdomslitteraturen i ljuset av nyare litteraturteorier. Exempelvis legitimerar bara det faktum att sagor *också* är barnlektyr *Vanessa Joos-*

ens undersökningar om intertextuella aspekter på folksagan. *Laura Atkins* utflykt till förläggarens värld är i och för sig mycket spännande, men att hon med hjälp av exempel ur förläggarlivet synbarligen omedvetet beskriver den litterära fältteorin, utan att nämna Bourdieu eller Shavit, passar inte bokens syfte, att presentera nya teoretiska utgångspunkter för barnboksforskningen. *Ann Alston* och *Gabriele Thomson-Wohlgemuth* presenterar i sina respektive uppsatser om "hemmets" ideologiska konstruktion och om barnlitterära översättningar "från öster till väster" intressanta forskningsresultat, men de levererar dock inga nya teoretiska ansatser i sina texter.

Trots dessa små invändningar – som inte berör uppsatsernas kvalitet, utan bara deras delvis tveksamma sammanställning under rubriken *New Voices in Children's Literature Criticism* – anser jag uppsatssamlingen vara mycket inspirerande och rekommenderar den varmt till alla som är sysselsatta med barn- och ungdomslitteraturteoretiska fundament – eller som vill upptäcka de nya litteraturteoriernas betydelse för barnboksforskningen.

Svenja Blume

Ny forskning om barnlitteratur och genus

Lena Kåreland (red): *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola*. Stockholm: Natur och Kultur, 2005. 487 s. (Skrifter utgivna av Svenska barnboksinstitutet nr 87) ISBN: 91-27-11023-0

Svenska barn kommer tidigt i kontakt med skönlitteratur genom olika utbildningsinstitutioner där den enskilda läraren, såväl på förskoleavdelningar som i klassrumssammanhang, har ett ansvar för att ge barnen, oavsett kön, mångfacetterade erfarenheter av olika könsgestaltningar och positioner. Målet är att på detta sätt motverka traditionella könsmonster och könsroller, vilket är ett krav som formuleras i läroplaner (Lpfö 98, Lpo 94) och styrdokument. Dessa institutioner är dock inte könsneutrala och isolerade från samhället i övrigt. Utbildningsinstitutionerna utgör därmed arenor där olika genusbudskap signaleras, förhandlas och överskrids på olika sätt.

Skönlitteratur ur ett genusperspektiv i förskolan och skolan står i centrum i Lena Kårelands (red) läsvärda antologi med den tilltalande titeln *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola*, där fyra litteraturvetare och en pedagog presenterar sina forskningsstudier kring ”genus knutet till läsningens funktion i förskola, skola och till den litteratur som tas upp i dessa sammanhang” (s 18). Vidare undersöks pedagogernas syn på litteraturens ställning, och även bilder av barnens läspreferenser i skolan lyfts fram.

Boken, vars omslag är mycket tilltalande illustrerat av Per Gustavsson, är uppdelad i tre delar, där redaktören har valt att i Del I presentera en granskning av förskolans läs-

kultur tillsammans med analyser av bilderböckerna *Malla handlar* och *Malla cyklar* av Eva Eriksson samt *Nämen Benny* och *Jamen Benny* av Barbro Lindgren och Olof Landström. Del II ägnas åt studier kring litteratur under de tidiga skolåren (år 1-6), och avslutningsvis innehåller Del III näranalyser av två ungdomsromaner *Hjärtans fröjd* av Per Nilsson och *Vinterviken* av Mats Wahl. På detta sätt möter vi varierande genrer vilka barnen kommer i kontakt med från förskoletiden fram till högstadiet. Den gemensamma utgångspunkten hos författarna är att genus konstrueras i sociala sammanhang och alltså är föränderligt i tid och rum, och det anslagna perspektivet lyfter bland annat fram hur kvinnligt och manligt utformas i litteraturen.

Efter inledningen och en gedigen forskningsgenomgång, tar Lena Kåreland och Agnetha Lindh-Munter i Del I ett brett angreppssätt kring förskolan och dess litteraturanvändning. Artiklarna rymmer ett högtintressant material, då det finns tämligen få omfattande studier inom området med fokus på just genus.

”Vilken litteratur erbjuds? Hur ofta ingår moment i verksamheten som rör barnlitteratur, och hur är dessa moment utformade? (s 77)” frågar Kåreland och Lindh-Munter angående förskolebarnens läsmiljö. Frågeställningarna anser jag betydelsefulla, då det är pedagogerna som sätter ramarna och

Omslag och omslagsillustration av Per Gustavsson, 2005.

tonen för vilka böcker som barnen skall möta i förskolan. Den utvalda litteraturen utgör också handlingserbjudanden för barnens egna aktiviteter såsom lekar och fantasiutflykter. Utifrån mitt synsätt är det just i förskolan som grunden läggs för det livslånga läsandet.

Med utgångspunkt i en enkätstudie av 23 kommunala förskoleavdelningar (med inriktning mot språk, läsning och litteratur respektive genus- eller jämställdhetsarbete) samt intervjuer med tio kvinnliga pedagoger, konstaterar författarna att genus inte är ett framträdande motiv vare sig i pedagogernas val av böcker eller i litteraturaktiviteterna i barngrupperna förutom i de genusinriktade förskolorna. Det figurerar andra mer självklara motiv för dessa givna inslag i förs-

koleverksamheten (utgångspunkt för samtal, vila, underlag för andra aktiviteter, förmedlandet av kulturarv, bearbetning av känslor och inte minst språkutvecklande insatser), samt framförallt att pedagogerna är angelägna om att förmedla "sagoinnehållet" i böckerna. Ett annat viktigt resultat som visas är att pedagogerna uppfattar litteraturen som ett medel i deras uttalade språk- och läsprojekt, och nyttoaspekten står i förgrunden i de studerade förskolornas verksamhet. Enligt författarna bidrar därför pedagogernas arbetssätt knappast till att motverka traditionella könsmonster. Här kan man dock enligt min mening också fundera på om inte forskarnas urval av förskolor, det vill säga inriktningen (språk och genus) hos de studerade förskolorna, också färgar de funna resultaten.

Det uppmärksammas vidare av forskarna att det finns en varierande syn på genus bland pedagogerna. För pedagogerna på den förskola som arbetade med jämställdhet, var det självklart att genus konstrueras i sociala sammanhang, vilket avspeglades i valet av böcker samt att de använde sig av genusalternativa bearbetningar och tolkningar av sagoinnehållet. Kåreland och Lindh-Munters resultat kring förskolans läsmiljö väcker min nyfikenhet kring hur pedagoger arbetar med könsproblematik i förskolor vilka inte har någon genusprofil eller språk- och läsprojekt.

Pedagogerna gav, vilket Kåreland och Lindh-Munter betonar, uttryck för att barnen hade en god tillgång till barnböcker vilka var tillgängliga även för barnens egna bokaktiviteter. Pedagogerna framhöll även att *alla* barn är intresserade av läsning, men att pojkar och flickor väljer olika böcker och har skilda läsintressen och favoriter. Det är framförallt böcker av svenska författare som barnen möter i boklådorna på förskolorna,

och de mest lästa böckerna har i stor utsträckning manliga huvudrollsinnehavare. Forskarna konstaterar att i utbudet av böcker presenteras en mängd olika kvinnliga och manliga positioner, men de iakttar "fler exempel på konformt genusmönster än på radikala brott mot genuskonventioner" (s 150), det vill säga böckerna förmedlar oftast ett traditionellt könsmonster.

I Del II behandlar Lars Brink de yngre skolbarnens läsning genom att belysa barnens läspreferenser och boksamtal. Brink konstaterar att det både hos pojkar och flickor förekommer mer könsöverskridande val av litteratur i år 6 än i de tidiga åren; text avhåller sig pojkar i år 1-3 från att läsa böcker med kvinnliga hjältar. I studien kring boksamtal konstateras också, inte förvånande i likhet med andra studier, att pojkarna dominerar talutrymmet och flickorna underordnar sig. Vidare presenteras en studie kring 10-åriga elevers receptioner vid högläsning av Astrid Lindgrens *Bröderna Lejonhjärta*. Brinks genusanalys blir intressant då han diskuterar barnens identifikation med bokens gestalter. Han visar bland annat att pojkar ville inta manliga gestalter, men dock inte vilka som helst. Flera av pojkarna såg det inte som önskvärt att identifiera sig med Karl, då karaktären förknippas med "svaghet" och inte bekräftar det manliga stereoty-

pa idealet medan flickorna mer oproblematiskt valde just honom. Brink gör intressanta iakttagelser kring könsöverskridande val, men hade dock kunnat diskutera dessa grundligare. I detta sammanhang hade det för övrigt också varit intressant att diskutera vad det innebär för flickor att inta könsöverskridande positioner i sitt sätt att gestalta sitt kön?

Antologin innehåller förutom textanalyser av bilderböcker i Del I (Lena Kåreland), även textanalyser av barnböcker av Marika Andræ samt ungdomsböcker av Lena Kåreland och Helen Schmidl, vilka återfinns i Del III. Dessa analyser är alla mycket läsvärda och diskuterar på ett förtjänstfullt sätt konstruktioner av manligt och kvinnligt.

Sammanfattningsvis erbjuds i denna antologi av Lena Kåreland (red) en spännande läsning om skönlitteratur i förskola och skola utifrån ett genusperspektiv och befrämjar även diskussionen om kultur, estetik och lärande. Boken som spänner över komplexa fält är omfattande, och bidrar till att fylla viktiga kunskapsluckor, i mitt tycke speciellt inom förskolans fält, och inspirerar även till vidare studier. Antologin har alla förutsättningar att bli flitigt använd av studenter och forskare, såväl som pedagoger och andra barnboksintresserade.

Maria Simonsson